

آگاهی و عملکرد کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان در مورد بیماری‌های دهان

دکتر فاطمه احمدی متمایل*

دکتر حبیب پرهمت**

* استادیار بیماری‌های دهان مرکز تحقیقات پزشکی ملکولی دانشگاه علوم پزشکی همدان

** دندان‌پزشک دانشگاه علوم پزشکی ایلام

آدرس نویسنده مسؤول: همدان، دانشگاه علوم پزشکی همدان، دانشکده دندان‌پزشکی، بخش بیماری‌های دهان، تلفن ۰۸۱۱-۸۳۵۴۲۵۰

Email: ahmadimotemayel@umsha.ac.ir , fatahmadim@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۰/۷/۱۱

تاریخ دریافت: ۹۰/۲/۱۴

* چکیده

این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۸۹ به منظور تعیین میزان آگاهی و عملکرد کارورزان پزشکی از بیماری‌های دهان بر روی تمام دانشجویان سال آخر دوره کارورزی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان (۶۹ نفر) انجام شد. داده‌ها با آزمون‌های آماری کای دو و تی زوجی تحلیل شدند. بر طبق یافته‌ها ۵۸٪ کارورزان آگاهی نامطلوب و ۵۵/۱٪ عملکرد نامطلوب داشتند. بین سطح آگاهی و عملکرد کارورزان ارتباط معنی‌دار آماری وجود داشت ($P=0/04$). لذا بازنگری و تأکید در مورد محتوا و نحوه آموزش بیماری‌های دهان به دانشجویان پزشکی امری ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: آگاهی، عملکرد، کارورز پزشکی، بیماری‌های دهان

* مقدمه

با توجه به اهمیت تشخیص، درمان زود هنگام، ارجاع دادن مناسب و به موقع بیماران و نیز اندک بودن مطالعه‌ها در این زمینه، مطالعه حاضر به منظور تعیین میزان آگاهی و عملکرد کارورزان دانشگاه علوم پزشکی همدان در زمینه بیماری‌های دهان انجام شد.

* مواد و روش‌ها:

این مطالعه مقطعی در سال ۱۳۸۹ بر روی تمام دانشجویان سال آخر دوره کارورزی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان (۶۹ نفر) انجام شد. ابتدا پرسش‌نامه‌ای روا و پایا تهیه شد. از ۸ سوال مربوط به آگاهی از بیماری‌های دهان، نمره آگاهی از صفر تا ۸ محاسبه شد، نمره‌های کم‌تر و مساوی ۴ آگاهی نامطلوب و نمره‌های بالاتر از ۴ آگاهی مطلوب را نشان می‌داد. برای ارزیابی عملکرد همین شیوه استفاده شد از ۶ سؤال مربوط به عملکرد

دانشجویان پزشکی در طول دوره تحصیل با کل سیستم بدن و بیماری‌های مرتبط با آن آشنا می‌شوند ولی به نظر می‌رسد در مورد بیماری‌های دهان آشنایی کافی ندارند. از طرفی مردم جهت تشخیص و درمان مشکلات دهانی به پزشکان نیز مراجعه می‌کنند.^(۱) اغلب بیماران در مورد ضایعه‌های دهانی قبل از آن که با دندان‌پزشکان مشورت نمایند با پزشکان خود مشاوره می‌کنند.^(۲) در نتیجه تنها فرصت جهت معاینه‌های دهانی معمول در اکثر افراد با بیماری پرخطر حفره دهان، ممکن است طی یک ملاقات پزشکی ساده اتفاق افتد.

در بیماری‌های دهان، تشخیص زود هنگام از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در نتیجه، آموزش قبل از فارغ‌التحصیلی و بعد از پایان تحصیلات از طریق دوره‌های آموزشی در مورد بیماری‌های دهان و اعمال تشخیصی برای دندان‌پزشکان و پزشکان ضروری است.^(۳)

ضایعه‌های پیگمانته ۱۰ درصد، ضایعه‌های پیش سرطانی ۲۷ درصد، ضایعه‌های طبیعی مثل توروس ۴۵ درصد و لکوام ۱۰ درصد بود. مرجع تشخیص بیماری‌های دهان به نظر ۵۶ درصد دانشجویان، متخصص بیماری‌های دهان، به نظر ۲۷ درصد متخصص گوش، حلق و بینی و به نظر ۱۵ درصد آن‌ها متخصص داخلی و عفونی بود. مقایسه آگاهی دانشجویان از بیماری‌های دهان و عملکرد آن‌ها رابطه معنی‌دار آماری بین این دو نشان داد ($P=0/04$).

* بحث و نتیجه‌گیری:

مطالعه حاضر نشان داد که ۵۸ درصد از کارورزان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی همدان آگاهی نامطلوب و ۵۵/۱ درصد آن‌ها عملکرد نامطلوب در مورد بیماری‌های دهان داشتند که این یافته با نتایج مطالعه چمنی همخوانی دارد.^(۴) در مطالعه حاضر ۱۸ درصد دانشجویان از وجود رشته بیماری‌های دهان آگاهی نداشتند. لزوم آموزش بیشتر و گنجانیدن واحدهای درسی مربوط به بیماری‌های دهان و دندان در دوره آموزش پزشکی در مطالعه‌های انجام شده توسط کارتر و چونگ مورد تأکید قرار گرفته است.^(۵) این آموزش‌ها به ویژه در مورد تشخیص بیماری‌های بدخیم در مراحل اولیه بسیار با اهمیت است. در این مطالعه، ۹۰ درصد کارورزان با تدریس یک واحد نظری در ارتباط با بیماری‌های شایع دهان موافق بودند.

در مطالعه اپل بام تنها ۹ درصد پزشکان از دو محل شایع سرطان دهان آگاهی صحیح داشتند.^(۷) در مطالعه حاضر نیز تنها ۲۷ درصد کارورزان از شایع‌ترین محل‌های وقوع سرطان دهان آگاهی داشتند که نسبت به مطالعه فوق سطح مطلوب‌تری را نشان می‌دهد. میزان آگاهی کارورزان از درمان کاندیدیازیس دهانی نسبت به درمان زخم‌های آفتی سطح مطلوب‌تری را نشان داد که با توجه به حیطة کار پزشکان و شیوع این ضایعه، قابل توجیه است. در مطالعه مک کان میزان تشخیص صحیح

آن‌هایی که نمره بالاتر از ۲ داشتند عملکرد مطلوب و آن‌هایی که نمره کم‌تر یا مساوی ۲ داشتند، عملکرد نامطلوب را مشخص می‌کرد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS ۱۳ و آزمون‌های آماری کای دو و تی زوجی تحلیل شدند. سطح اطمینان ۰/۰۵ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

* یافته‌ها:

از ۶۹ دانشجوی مورد مطالعه ۳۷ نفر (۵۴ درصد) زن و ۳۲ نفر (۴۶ درصد) مرد بودند. ۵۸ درصد کارورزان آگاهی نامطلوب و ۵۵/۱ درصد آن‌ها عملکرد نامطلوب داشتند (جدول شماره ۱).

جدول ۱- میزان آگاهی و عملکرد کارورزان پزشکی از بیماری‌های دهان

وضعیت آگاهی و عملکرد متغیر	مطلوب		نامطلوب		کل
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
آگاهی	۲۹	۴۲	۴۰	۵۸	۶۹
عملکرد	۳۱	۴۴/۹	۳۸	۵۵/۱	۶۹

آزمون کای دو بین سطح آگاهی و جنسیت رابطه معنی‌دار آماری نشان نداد. ۸۲ درصد از کارورزان اهمیت سلامت دهان را نسبت به بقیه اعضای بدن، زیاد، ۱۵ درصد متوسط و ۲ درصد کم اعلام کرده بودند. ۲۷ درصد کارورزان ضایعه پیش بدخیم را درست تشخیص دادند و از شایع‌ترین محل‌های سرطان دهان آگاهی داشتند. ۹۲ درصد درمان قارچ و ۵۹ درصد درمان آفت گزینه صحیح را انتخاب نمودند. تشخیص صحیح کارورزان در مورد زبان جغرافیایی ۷۳ درصد، کارسینوم سلول سنگفرشی و لکوپلاکیای مویی شکل دهان ۶۱ درصد، توروس ۵۰ درصد، ضایعه پیگمانته و لکوام ۱۰ درصد بود. ۸۲ درصد از وجود رشته بیماری‌های دهان آگاهی داشتند. ۹۰ درصد موافق گذراندن واحد بیماری‌های دهان در دوره آموزشی خود بودند. تشخیص صحیح

*** مراجع:**

1. McCann PJ, Sweeney MP, Gibson J, et al. Training in oral disease, diagnosis and treatment for medical students and doctors in the United Kingdom. *Br J Oral Maxfac Surg* 2005 Feb; 43 (1): 61-4
2. Greenwood M, Lowry RJ. Primary care clinicians knowledge of oral cancer: a study of dentists and doctors in the North East of England. *Br Dent J* 2001 Nov 10; 191 (9): 510-2
3. Sardella A, Demarosi F, Lodi G, et al. Accuracy of referrals to a specialist oral medicine unit by general medical and dental practitioners and the educational implications. *J Dent Educ* 2007 Apr; 71 (4): 487-91
4. Chamani G, Zarei MR, Nemati H. A study of the level of awareness & diagnostic skills of medical interns regarding common oral diseases and their manifestations at the medical colleges of Kerman and Zahedan. *J Shahid Sadughi Univ Med Sci* 2003; 2: 51-9
5. Carter LM, Ogden GR. Oral cancer awareness of undergraduate medical and dental students. *BMC Med Educ* 2007 Nov 15; 7: 44
6. Chung MH, Kaste LM, Koerber A, et al. Dental and medical students knowledge and opinions of infant oral health. *J Dent Educ* 2006 May; 70 (5): 511-7
7. Applebaum E, Ruhlen TN, Kronenberg FR, et al. Oral cancer knowledge, attitudes and practices: a survey of dentists and primary care physicians in Massachusetts. *J Am Dent Assoc* 2009 Apr; 140 (4): 461-7

دانشجویان پزشکی از ضایعه‌های دهانی شامل زبان جغرافیایی، هرپس اولیه، کارسینوم سلول سنگفرشی و لکوپلاکیای مویی شکل دهان به ترتیب ۸، ۶، ۷۱ و ۲۷ درصد بود.^(۱) در حالی که در مطالعه حاضر این میزان در مورد زبان جغرافیایی ۷۳ درصد و در مورد کارسینوم سلول سنگفرشی و لکوپلاکیای مویی شکل دهان ۶۱ درصد بود. بنابراین میزان آگاهی کارورزان در این مطالعه در مورد ضایعه‌های نسبتاً بی‌اهمیتی مانند زبان جغرافیایی بالاتر از ضایعه با اهمیت مانند کارسینوم سلول سنگفرشی بود.

به طور کلی میزان آگاهی کارورزان پزشکی از ضایعه‌های مخاطی دهان مطلوب نبود، ولی انگیزه آنان جهت کسب اطلاعات بیش‌تر در این زمینه مطلوب بود. لذا آموزش بیش‌تر دانشجویان پزشکی و برگزاری دوره‌های بازآموزی در زمینه بیماری‌های دهان به خصوص بیماری‌های مهمی مانند سرطان دهان و حالت‌های پیش‌سرطانی ضروری به نظر می‌رسد.

*** سپاس‌گزاری:**

از شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی همدان جهت تأمین هزینه‌های این طرح تحقیقاتی تشکر می‌شود.